

1. באחד ממקומות אלה, שבו ערך משרד מבקר המדינה באפריל 1967 ביקורת, נדונה בעיה, הכרוכה בניהול מחסנים, הנראית אופיינית ליחידות קטנות המחזיקות במלאי של חומרים וציוד. במקומות מסוג זה קשה במיוחד למצוא כוח אדם מתאים לניהול המחסנים, מה גם שמחמת היקפם המצומצם אין הצדקה להעסקת עובד במשרה מלאה. ביחידה שנבדקה הועסק בניהול אחד המחסנים עובד במשרה חלקית, שלדעת היחידה היה לו הידע המקצועי הדרוש לכך והוא הורשה להמשיך לעבוד במקום עבודתו הפרטי באותו תחום מקצועי, שבו הועסק ביחידה. כשהעובד עזב את המקום, עשתה היחידה הסדר כזה גם עם העובד, שנתקבל במקומו. הסכם בכתב לא נערך עם העובדים האמורים, וסדרי עבודה מדויקים לא נקבעו; העובדים אף לא חויבו לעבוד בשעות עבודה קבועות.

הסדר זה אינו רצוי, כיוון שהוא עלול להביא לטשטוש תחומים בין התפקיד שביחידה הממשלתית לבין התעסוקה הפרטית. דרוש לדאוג לכך, שמידת האחריות של העובד תיקבע במפורש בהסכם בכתב, שייעשה עמו, ושפיקוח סדיר — בין השאר על ידי בדיקת הרישומים והמלאי לעתים תכופות, ועל ידי הטלת חובה על העובד לעבוד בשעות העבודה הרגילות של היחידה — יבטיח את תקינות העבודה ואת השמירה על שלימות המלאי.

2. בניהול המחסנים השונים של היחידה, שבהם נעשתה בדיקה מסורגת של הרישומים בכרטסות המלאי, הועלו כמה ליקויים: באחד מהמחסנים לא היו רשומים כל החומרים שהתקבלו, ולגבי אלה שהיו רשומים, לא צוינו המספרים והתאריכים של האסמכתאות, שלפיהן התקבלו החומרים. אף הניפוקים לא נרשמו כולם, ולגבי חלק מהניפוקים שנרשמו חסרו טופסי הזמנות ואישורים על קבלת האספקה. האסמכתאות לרישום לא היו ממוספרות במספרים סידוריים, דבר, שהכביד על שיוכן של האסמכתאות לרישומים השונים. בשני מחסנים, שבהם נערכו ספירות מלאי, לא נעשו בירורים בדבר ההפרשים, שהועלו בין המלאי בעין לבין המלאי הרשום.

3. היחידה קיבלה מפעם לפעם במתנה ציוד רפואי יקר ערך, חלקו במישרין וחלקו באמצעות שירותי המחסנים והאספקה המרכזיים. הציוד אמנם נרשם בספרי המלאי של היחידה, אולם היחידה ושירותי המחסנים והאספקה המרכזיים לא רשמו את ערכו בחשבונות התקציביים, כדרוש.

4. לפי הוראות משרד הבריאות, שניתנו על פי פקודת הסמים המסוכנים, חייבת כל אחת מיחידותיו למסור כל שנה לרוקח המחוזי דין וחשבון על תנועת הסמים המסוכנים והעתק ממנו לרוקח הארצי הראשי. היחידה לא הגישה דו"חות שנתיים על תנועת הסמים המסוכנים בשנים 1965 ו-1966. הרוקח המחוזי והרוקח הארצי הראשי לא עמדו על קבלת דו"חות כאלה מהיחידה.

תיקון ליקויים

פיקוח על מוסדות חוץ

דו"ח שנתי 17, עמ' 145

הביקורת הצביעה על ליקויים חמורים בתחום האשפוז בבתי חולים פרטיים ובדרכי הפיקוח של משרד הבריאות על בתי חולים אלה: לא הופעל הרישום של בתי החולים,

כנדרש לפי החוק; הפיקוח היה חלקי בלבד, ובמידה שנמצאו ליקויים לא היה מעקב אחר תיקונם; תפוסת בתי החולים עלתה על התקן, שאושר להם; ולא נקבעו קריטריונים לקביעת דמי האשפוז.

בסיכומיה והצעותיה של ועדת הכספים של הכנסת לדו"ח שנתי 17, כפי שאושרו במליאת הכנסת ב-7.8.1967 (ראה להלן עמ' 660), ציינה הוועדה בדאגה דברי הביקורת על ליקויים חמורים הקיימים זה שנים בתחום האשפוז והפיקוח. משרד הבריאות נדרש לטפל בדחיפות בבעיה זו, להגביר ולייעל את הפיקוח על המוסדות ולנקוט באמצעים המתאימים במקרים הדרושים.

הוועדה קיבלה את המלצת הביקורת בדבר הצורך, נוסף על הצעדים הנזכרים, בעריכת סקר על בתי החולים הפרטיים על אפשרויות האשפוז בהם ועל הדרכים לשיפור המצב. הוועדה קבעה, שעם קבלת תוצאות הסקר — שיש לסיימו תוך ששה חודשים — יש לקבוע תכנית להעלאת רמתם של אותם המוסדות הזקוקים והראויים לכך ולמציאת פתרונות אלטרנטיביים לאלה שיש צורך בסגירתם.

עד השלמת דו"ח זה ב-13.2.1968 לא ניגש המשרד להומנת הסקר והנהלת המשרד עוד לא הורתה ללשכות הבריאות להגביר את הפיקוח על בתי החולים הפרטיים.

אשר לאשפוז הפסיכיאטרי, הודיע המשרד בפברואר 1968, שתכנית אב לשנים 1967 — 1980 נמצאת בעיבוד; התכנית תכלול הצעות להרחבת האשפוז הממשלתי ולצמצום וויסות האשפוז הפרטי.

הפיקוח על טיב המזון

דו"ח שנתי 17, עמ' 160; דו"ח שנתי 16, עמ' 140

הרישוי לייצור המזון ולשיווקו והפיקוח עליהם נתונים בידי גופים מספר, שתפקידיהם נקבעו בשורה של חוקים. באין חוק מזון כולל ותיאום נאות בין הגופים המפקחים, תחומי פעולותיהם חפפו לעתים זה את זה, ואילו הפיקוח על האיכות ועל ההיגיינה של המוצר והמשווק לא הגיע להיקף הדרוש וליעילות הרצויה. מבקר המדינה, בהצביעו על כך, שבמשך שנים לא חלה התקדמות בתחום הנדון ולא נמצאו דרכים לפתרון בעיות היסוד, הכרוכות בארגון הפיקוח ובביצועו, ציין קווים מספר, שרצוי להשתית עליהם את ארגון הפיקוח כדי לייעלו.

בסיכומיה והצעותיה של ועדת הכספים של הכנסת לדו"ח שנתי 16, כפי שאושרו במליאת הכנסת, הפנתה הוועדה את תשומת לב הממשלה לקביעת הביקורת שיש לראות בדאגה את המצב הקיים, הגורם לסיכון בריאות הציבור, ודרשה מהממשלה להחיש ברוח המלצות הביקורת את ארגון הפיקוח על טיב המזון ולהגיש לכנסת, תוך זמן קצר ככל האפשר, הצעת חוק מזון כולל לענייני הפיקוח על טיב המזון, על ייצורו ושיווקו.

בנובמבר 1966 החליטה הממשלה — בהתאם להמלצות הוועדה הבינמשרדית לייעול משרדי הממשלה — למזג את הרשויות הממשלתיות, המטפלות בפיקוח על המזון, למערכת ארגונית אחת, שתיקרא "השירות לפיקוח על המזון". בדצמבר 1966 מינה שר הבריאות את סגן ראש שירותי הבריאות לציבור כמנהל השירות, שעליו לפעול לפי מדיניות ודרכי פעולה, שמועצה בינמשרדית תקבע אותן. מועצה

זו מונתה ביולי 1967 על ידי הממשלה, והיא מורכבת משבעה חברים: המנהל הכללי של משרד המסחר והתעשייה כיושב ראש, ונציגים של משרד האוצר, משרד הבריאות, משרד החקלאות ומשרד המסחר והתעשייה, של המרכז לשלטון המקומי ושל מכון התקנים. עד סוף ינואר 1968 קיימה המועצה שלוש ישיבות.

השירות, שיפעל במסגרת משרד הבריאות ושמטתו המקצועי ישכון בבניין, שמשרד הבריאות רכש בתל-אביב, עומד להתחיל בפעולותיו בשנת 1968/69. מגנונו של השירות יהיה מורכב מכ-70 עובדים, שכולם עסקו בפיקוח על המזון במשרד הבריאות, במשרד החקלאות או במשרד המסחר והתעשייה; העברתם של 53 עובדים ממשרד המסחר והתעשייה לשירות אושרה בינתיים על ידי נציבות שירות המדינה. בהצעת התקציב לשנת 1968/69 כלול לראשונה סעיף משנה המועיד לשירות 755,000 ל"י.

אשר להצעת חוק מזון כולל, החליטה הממשלה, שתוך זמן קצר ככל האפשר, תוכן ההצעה על ידי השירות. בתזכיר אל נציבות שירות המדינה ציין השירות, שעם הפעלתו יוחל בהכנת ההצעה, אך לדעתו זו היא משימה לכמה שנים.

לדעת הביקורת ההתפתחות המתוארת היא בכיוון הדרוש, ורצוי שהפעולה תזורן כדי שתביא גם פירות למעשה.

מעבדות לבריאות הציבור

דו"ח שנתי 17, עמ' 161 ; דו"ח שנתי 16, עמ' 149

במעבדות, פרט לזו שביפו, לא הותקנו מתקנים רורביים לאספקת זרם חשמל למקררים, שיבטיחו את פעולתם בזמנים שמסיבות כל שהן נפסקת האספקה מרשת החשמל הכללית. קרה, שבגלל הפסקות החשמל נתקלקלו חומרים ביאלוגיים. הליקוי תוקן.

לפי דרישות המעבדות המציאו לשכות הבריאות, שבמחוז תל אביב ושבמחוז המרכז, מספר דגימות מים קטן מזה, שנקבע על ידי מכון התקנים ושאומץ על ידי משרד הבריאות לשם פיקוח על טיב מי השתייה.

גם בשנת 1967 היה מספר הדגימות, שהמציאו הלשכות האמורות למעבדות, קטן מזה שנקבע. משרד הבריאות הסביר שבהצעת תקציבו נכללה תוספת עבור כוח אדם מקצועי, כדי להדביק את הסטנדרט שנקבע, אולם התוספת לא אושרה, אף כי גם בהערות שר האוצר לדו"ח שנתי 17, צוין, שהמשרד נדרש להקפיד על קבלת מספר הדגימות שנקבע על ידו.

רישוי מלאכות ותעשיות

דו"ח שנתי 16, עמ' 148

העיסוק במלאכות או בעסקים המנויים בתוספת לפקודת המלאכות והתעשיות (הסדרתן), 1927, והנקראים מלאכות מסויגות, טעון קבלת רשיון לכך מן הרשות המקומית, ומתן

הרשיון מותנה בקבלת אישורו של מנהל משרד הבריאות או של פקיד, שהורשה על ידו בכתב. ב-1961 ייפה הרופא המחוזי בלשכת הבריאות ירושלים, שהורשה לאשר רשיונות, את כוחו של מנהל אגף המלאכה והתעשייה של עיריית ירושלים לאשר בשמו חידוש רשיונות לסוגים מסוימים של עסקים ובתי מלאכה. במתן ייפוי כוח זה חרג הרופא המחוזי מסמכויותיו.

מאז קיץ 1967 נתון הטיפול באישור כל הרשיונות למלאכות מסויגות בידי עובד של לשכת הבריאות המחוזית ירושלים, שהורשה לכך כחוק.

תיקי הבקשות לרשיון, שעיריית ירושלים העבירה לאישורה של לשכת הבריאות, נשארו בלשכה זמן רב — מחצי שנה עד למעלה משנה.

הלשכה הקפידה על כך, שאף תיק אחד לא יעוכב אצלה יותר מחודש ימים.

דיונים, שניהלו עובדי לשכת הבריאות עם מבקשי הרשיונות, וכן ביקוריהם של עובדים אלה במקומות העבודה לא מצאו את ביסוסם בתיעוד שבתיקים. הליקוי תוקן.

קביעת כושר הבריאות של נהגים

ד"ר שנת 16, עמ' 150

על פי תקנות התעבורה, תשכ"א — 1961, רשאי מבקש רשיון נהיגה, שרופא מוסמך סירב לתת לו אישור רפואי לנהיגה או שניתן לו אישור המותנה בתנאים והגבלות, לערור בפני ועדת ערר על החלטת הרופא. בפברואר 1965 חדלה הוועדה לפעול וחידשה את עבודתה רק בסוף יולי 1965. כתוצאה מכך היה פיגור בטיפול בעררים. הביקורת הציעה, שמשרד הבריאות ישקול מינוי רופאים נוספים כחברים אלטרנטיביים של הוועדה, כדי להקל על כינוסה.

עקב יציאתם של חברי הוועדה לחופשה, ביולי — אוקטובר 1967, שוב חלה הפסקה בפעולות הוועדה, ונגרם איחור בטיפול ב-68 תיקים, שהצטברו במשך אותה תקופה.

בנובמבר 1967 פורסם ברשומות (קובץ התקנות מס' 2141, מ-30.11.1967) תיקון לתקנות התעבורה, שלפיו יאשר שר התחבורה, בהתייעצות עם שר הבריאות, רשימה של רופאים, שמתוכה תורכב ועדת הערר. שר התחבורה, בהתייעצות עם שר הבריאות, ימנה אחד מהרופאים שברשימה כיושב ראש הוועדה, והוא אשר ימנה את יתר חברי הוועדה. רשימת הרופאים והודעה על מינוי היושב ראש יפורסמו ברשומות.

עד סוף ינואר 1968 לא פורסמו רשימת הרופאים וההודעה על מינוי היושב ראש.

פיקוח תברואי על החלב ומוצריו

דו"ח שנתי 16, עמ' 156 ; דו"ח שנתי 15, עמ' 122

היקף הפיקוח התברואי-בקטריאולוגי על החלב ב-1964 היה קטן מן הרצוי. במספר הדוגמאות שניטלו ובמידת ניצולן לבדיקות היה שוני ניכר בין מחוז למחוז. בעקבות הביקורת קבע משרד הבריאות ב-1965 נורמות מינימום לגטילת דוגמאות : שתי דוגמאות בממוצע מכל 100,000 ליטר חלב.

בשנים 1965, 1966 ו-1967 ניטלו דגימות במספר קטן בהרבה מכפי שנקבע כנורמת מינימום על ידי משרד הבריאות, במיוחד במחוזות תל אביב והמרכז. המשרד הסביר שהסיבה נעוצה ביכולת הקליטה המצומצמת של מעבדות תל אביב, שבהן נעשות הבדיקות עבור מחוזות אלה. לדעת הביקורת על המשרד לדאוג לכך שיהיו מצויים המתקנים הדרושים לקיום הדגימה במידה שהוא עצמו קבע אותה כדרושה.